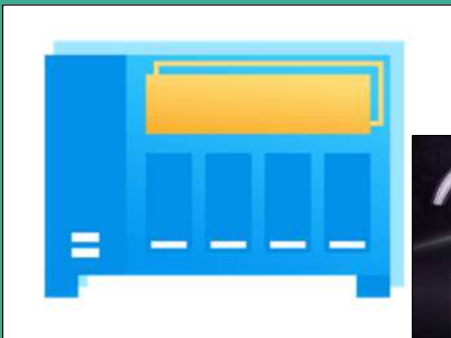

Ons Kompjoeterblad

Jaargang 38 - Nummer 1 - januari/februari 2023

⚙️ HCCR Nieuws

➔ Kalender

⚙️ Nieuwtjes

- * Stage Manager (*gedeeltelijk*) naar oudere iPads
- * Printer kopen: waar let je op?
- * Waarom een NAS kopen?
- * Telecomspeler Digi vanaf 2024 in België

Vrijetijdspas

HCCR, wenst u en uw dierbaren een
GELUKKIG NIEUWJAAR
Dat dit jaar goed en voorspoedig mag zijn voor iedereen.

Midden West-Vlaamse Hobby
Computer Club Roeselare vzw
zetel: Skaldenstraat 27 - 8800 Roeselare

RPR Kortrijk
Ondernemingsnummer 432327416

info@hccr.be - <http://www.hccr.be>
Betalingen op rek MWVHCCR
BE12 0689 3213 7792

HCCR NIEUWS

* Onze kalender voor 2023

21 januari 2023	HCCR 2.0 Uw visie en inbreng ivm onze club door alle aanwezigen + <i>Nieuwjaarsreceptie</i>
18 februari 2023	Android app's voor Windows 11 door Christophe
18 maart 2023	TV-content Streamen door Lenny
Dinsdag 11/4/23	Bezoek Focus - WTV Meer info komt later

4 februari 2023	Smartphone fotografie door Rudi
4 maart 2023	Uw Office 365 hoe te gebruiken door Kevin
1 april 2023	Wat is NGINX Hoe werkt het ? door Christophe
6 mei 2023	Luminar fotobewerking door Luc + <i>Alg. vergadering</i>

- **Bezoek aan Focus WTV**
 - Nadat wij ons bezoekje aan Imagro noodgedwongen hebben moeten annuleren, heeft ons clubbestuur een passend alternatief gezocht.
 - Een bezoek aan Focus WTV, wat is vastgelegd voor dinsdag 11 april 2023 om 14u00.
 - Meer info komt ...

FOCUS | WTV

NIEUWTJES

* Stage Manager (*gedeeltelijk*) naar oudere iPads

Apple zal de grootste nieuwigheid in iPadOS 16, Stage Manager, dan toch ook uitrollen voor oudere iPad Pro-modellen.

Stage Manager is een nieuwe feature waarmee je gemakkelijk apps en vensters kunt gaan beheren op je Mac en iPad. Helaas gaf Apple in juni aan dat Stage Manager alleen voor iPads met een M1-chipset beschikbaar zou zijn. Daar kwam heel wat kritiek op. Bovendien stelde Apple de uitrol van Stage Manager uit. Nu heeft het bedrijf aan techsite Engadget laten weten dat ook oudere iPads gedeeltelijk gebruik zullen kunnen maken van de feature.

Het nieuws kwam eerst naar buiten omdat bètagebruikers Stage Manager op hun oudere iPad opmerkten. De nieuwe feature zal dus ook gaan werken op de 11-inch-

iPad Pro (*1ste generatie en nieuwer*) en de 12.9 inch iPad Pro (*derde generatie en nieuwer*). Het gaat dus om de 2018- en 2020-modellen met een A12X- en A12Z-chipset.

Toch zal er één functie ontbreken: Stage Manager zal alleen werken op het ingebouwde display van je iPad, en zal dus niet bruikbaar zijn op een externe monitor. Ondertussen hadden ook de M1-modellen die in bèta zitten heel veel problemen met Stage Manager. Daarom trekt Apple de feature terug uit de bèta. Het bedrijf schrijft wel dat Stage Manager terug zal keren in een volgende, grotere update. De vraag is ook hoe de functie zal werken op oudere iPads.

Bron: techpulse.be

• Stage Manager voor iPadOS

Stage Manager. (*iPadOS 16.1*) Een nieuwe manier om tussen apps op je iPad-scherm te navigeren; het venster van de app waarin je bezig bent bevindt zich in het midden van het scherm en je andere geopende apps zijn aan de linkerkant gerangschikt op volgorde van recent gebruik. Je kunt onder andere ook vensters vergroten en verkleinen en over elkaar heen plaatsen en apps op project groeperen.

NIEUWTJES

* Printer kopen: waar let je op?

Een nieuwe printer kopen: je kiest tussen printen in zwart of kleur, voor alles-in-1 of niet. Je kunt letten op mogelijkheden als draadloos en dubbelzijdig printen, met oog voor de kwaliteit en de snelheid. En het belangrijkste: welke printer is het goedkoopst met inkt.

De beste printer is niet voor iedereen dezelfde. Dat komt natuurlijk omdat er veel factoren meespelen die uiteindelijk bepalen wat voor een type printer je nodig hebt. Denk daarbij aan de hoeveelheid printjes die je moet maken, voor welk doel en uiteraard wat de kosten zijn.

- **Alles-in-1-kleur**

De meeste mensen zoeken een kleurenprinter die ook kan scannen en kopiëren. Daar zijn er dan ook heel veel van. Elke printer die kan scannen en kopiëren heet 'alles-in-1'. De meeste alles-in-1 printers maken gebruik van de inkjettechniek.

- **Zwart-wit: meestal laser**

Als je alleen in zwart wilt printen, kom je vaak uit bij een laserprinter. Hoewel er nu ook zwart-wit inkttankprinters zijn. Een laserprinter maakt haarscherpe teksten en je hebt geen last van uitdrogende inkt. Er zijn ook alles-in-1 zwartprinters, maar die zijn wel iets duurder.

- **Foto's printen**

Wil je echt mooie foto's op glanzend papier printen? Sommige printers hebben naast de standaardkleuren (cyaan, magenta en geel) 1 of 2 extra kleuren voor nog mooiere foto's, 'kleur op glanzend papier'.

1 - Hoeveel print je? Kies tussen inkjet, inkttank of laser

- **Minder dan 15 pagina's per maand**

Als je weinig print, kies je een andere printer dan als je veel print. De meeste mensen printen weinig. Als je zo weinig print is een goedkope inkjetprinter de populairste keuze. Alternatief is een simpele zwart-wit laserprinter: daarmee print je met 1 tonercartridge probleemloos 6 jaar lang 15 pagina's per maand.

- **Print je meer?**

Er zijn ook duurdere printers zonder cartridges, maar met ingebouwde inkttanks en spotgoedkope inktflesjes: de Epson EcoTanks, de Canon PIXMA G-serie en de HP SmartTanks.

- **Print je nog meer?**

Vanaf ongeveer 100 pagina's per maand is het interessant om te investeren in een kleurenlaser. Het voordeel van een laserprinter is dat het kleurenpoeder in de

(toner)cartridge niet kan uitdrogen en dus heel lang mee gaat.

2 - Welke cartridges gebruik je?

- **Starter tot XL cartridge**

Als je een printer koopt, zitten er 'starter' cartridges bij. Die zijn even groot als gewone, maar er zit minder inkt of toner in. Die zijn dus snel leeg.

Als je nieuwe gaat kopen, kun je kiezen uit gewone of XL-cartridges. Ook die zijn even groot. De laatste worden ook wel high-capacity-cartridges genoemd. Daar zit dus meer inkt of toner in dan in de gewone cartridges: dat is per printje goedkoper.

Bij een inkttankprinter zitten flesjes met grofweg 10 keer zoveel als in XL-cartridges.

- **Losse kleuren**

Een printer werkt meestal met 4 kleuren: zwart, cyaan, geel en magenta. De meeste printers werken met losse kleuren: voor elke kleur 1 cartridge. Voordeel: je kunt elke kleur apart vervangen.

Sommige werken met 1 zwarte en 1 kleurencartridge waar de 3 kleuren in zitten: een kleurencombinatiecartridge met ingebouwde printkop. Voordeel: bij elke vervanging wordt ook de printkop vernieuwd. Nadeel: de kunt de kleuren niet apart vervangen.

NIEUWTJES

- **Origineel merk of namaak**

Wie probleemloos wil printen, is het best af met originele cartridges (*die van het printermerk*). Maar met alternatieve inkt ben je veel goedkoper uit en zijn de meeste afdrucken qua kwaliteit in orde, zeker die in zwart-wit. Wel verkleurt alternatieve inkt sneller en zijn er vaker problemen, zoals foutmeldingen.

Zelf navullen kan ook, maar geeft het meeste gedoe. Je kunt het ook laten doen: veel klanten van navulwinkels vinden dat een aanrader.

3 - Waar koop je nieuwe cartridges?

- **Online inkspecialisten**

De inktcartridges van de printerfabrikant kun je het goedkoopste online kopen, bijvoorbeeld bij webwinkels gespecialiseerd in inkt. Daar zijn ze een stuk goedkoper dan in de winkel.

Met cartridges van andere merken bespaar je gemiddeld 50% ten opzichte van originele inktcartridges. Ook met een laserprinter kun je besparen door alternatieve toners te kopen.

- **Inktabonnement**

Als je met originele cartridges wilt printen, overweeg dan of een EpsonReadyPrint of een HP Instant Ink-abonnement iets voor je is. Dat zijn abonnementen gebaseerd op een aantal afdrucken per maand. Ze zijn beschikbaar voor heel veel HP-printers en voor een beperkt aantal Epson-printers.

- **Navulwinkel**

Je kunt cartridges ook laten navullen in een navulwinkel. Zelf doen is best een gedoe en geknoei.

4 - Handige functies

- **Dubbelzijdig afdrucken**

Er zijn nog steeds printers waarbij je zelf het half bedrukte stapeltje papier moet omkeren als je dubbelzijdig wilt printen. Als dat je te veel moeite lijkt, kies je voor automatisch 'dubbelzijdig afdrucken': makkelijk en milieuvriendelijk!

- **Automatische doorvoer**

Als je 1 of meerdere pagina's in de automatische documentdoorvoer (ADF) doet, gaan ze 1 voor 1 door het apparaat om te scannen of kopiëren. Om beide zijden te scannen, moet je bij de meeste ADFs de stapel op z'n kop nog een keer invoeren.

- **Schermb**

Printers met een (*aanraak*)scherm geven je snel toegang tot informatie over foutmeldingen, resterende inkt en printvoortgang. En je kunt er instellingen op aanpassen: dan hoeft dat niet op computer of telefoon.

5 - Welke verbinding wil je gebruiken?

- **Kabel of draadloos?**

Wil je een wireless printer kopen en daarmee draadloos een printje maken vanaf je smartphone, tablet of laptop? Vrijwel alle printers zijn geschikt voor wifi (*inclusief Apple Airprint*) en printen via internet met een Google-account via de browser Chrome.

Koppel je printer alleen aan internet als dat echt nodig is. Want criminelen maken ongevraagd gebruik van wifi-netwerken via printers.

Is draadloos niet nodig? Er zijn ook nog steeds printers die je aan je thuisnetwerk koppelt met een ethernetkabel, of die je rechtstreeks met je computer kunt verbinden.

- **Printen via je eigen wifi netwerk**

Als je de printer via wifi aansluit op je wifinetwerk thuis, kunnen alle apparaten in dat thuisnetwerk iets afdrucken op je printer, bijvoorbeeld via:

- De printer-app, Een printer met wifi heeft een bijbehorende app van de fabrikant, waarmee je de printer kunt bedienen.
- Apple Airprint, Op je Apple iPhone, iPad of Mac hoeft je niets in te stellen als je Airprint gebruikt.

Een andere mogelijkheid is printen via Wi-Fi Direct. Daarmee maak je 1-op-1-verbinding met de printer. Een wifinetwerk is niet nodig.

- **Printen vanuit een online account**

Het is ook mogelijk om via internet iets naar de printer te sturen. Je moet daarvoor een account aanmaken en 'webservices' inschakelen. Dan kun je de printer benaderen via internet. Dat kan via de app van de fabrikant, maar ook zo:

- Veel printers kun je een eigen e-mailadres geven. Het bestand dat je mailt, wordt geprint. Je kunt instellen van welke mailadressen dat mag.
- Met een Google Account kun je via de browser Chrome een printopdracht sturen naar een printer binnen je eigen (*wifi*-) netwerk.

NIEUWTJES

* Waarom een NAS kopen?

Een NAS kopen. Waarom zou je dat doen? Het kopen van een NAS opslag voor in huis heeft zeker voordelen.

De basis zit hem vooral in het gemak en de veiligheid die een NAS biedt. Doormidden van één apparaat in huis heb je opeens veel meer opslag. Het aansluiten is erg gemakkelijk en je hebt vanaf elke computer toegang tot je gegevens. Door een NAS te kopen heb je ook de mogelijkheid om je gegevens veiliger op te slaan met automatische back-ups.

Een NAS kopen voor gemak & veiligheid
Een overzicht van punten waarom steeds meer mensen een NAS server kopen.

- **1. Makkelijker maken van back-ups**

Een NAS server kan automatisch gegevens van uw computer als back-up opslaan. Hierdoor heeft u altijd een kopie achter de hand wanneer uw gegevens verloren gaan op uw computer.

- **2. Makkelijk(er) opslagruimte vergroten**

Deze reden bestaat eigenlijk uit twee delen. Je kan een NAS kopen voor het uitbreiden van de hoeveelheid aan opslagruimte voor al je computers. Dat is een makkelijkere manier dan bijvoorbeeld je desktop voorzien van een nieuwe harde schijf.

Een NAS heeft vaak ook ruimte voor meerdere harde schijven (HDD). Als u eerst één hardeschijf plaats en u komt ruimte te kort kan er makkelijk een tweede hardeschijf bijgeplaatst worden.

- **3. Makkelijker gegevens delen in een netwerk**

Je kan met je computer ook gegevens delen maar met meerdere computers krijg je al snel dat overal wat staat. Hierdoor moet je op iedere computer de juiste instellingen instellen wie wat waar bij mag en met hoeveel rechten. Met een NAS staat alles centraal en is het instellen maar één keer nodig.

- **4. Gegevens staan centraal opgeslagen**

In het verlengde van punt drie is dat alle gegevens centraal op de NAS staan. Het zoeken naar gegevens die mogelijk op meerdere computer opgeslagen kunnen zijn is hierdoor niet meer nodig.

- **5. Gegevens zijn veiliger opgeslagen, bij gebruik van RAID-1**

Naast dat een NAS back-ups kan maken, kan een NAS gebruik maken van RAID. Dit is een techniek waarbij de NAS de gegevens over meerdere hardeschijven opslaat. RAID is dus ook alleen mogelijk als een NAS twee of meer hardeschijven heeft.

- **6. Kost minder energie dan een computer**

Een NAS verbruikt minder energie dan een computer. Een NAS heeft namelijk geen beeldscherm, grafische kaart, geluidswaergeving en dergelijk. Als je een computer aan slaat staan om bijvoorbeeld een video die op je computer staat op je televisie wilt bekijken zal dit energie schelen. Een NAS zal deze video met minder energie naar uw televisie of mediaspeler kunnen sturen.

Daarbij moet wel gezegd worden dat een NAS 24 uur per dag aan staat (hoeft niet). Als je een computer extra aan laat staan om af en toe een video te bekijken op een televisie zal dit geen of nauwelijks energie besparen.

In vergelijking met een server (vaak een oude computer die niet meer wordt gebruikt en wordt ingericht met serversoftware) is een NAS energiezuiniger.

- **7. Altijd server programma's kunnen gebruiken**

Je kan ook een NAS kopen voor het uitvoeren van programma's die normaal gesproken alleen op een server staan. Bijvoorbeeld een mail-server, FTP-server of een download applicatie. Vaak zijn dit programma's die de doorsnee consumenten nu nog niet echt gebruiken. Maar door de opkomst van een NAS kan dit mogelijk gaan veranderen.

*Instapmodel voor thuisgebruik.
Synology DS120j, met plaats voor 1 harde schijf.
RAID opstelling is niet mogelijk!
Prijs vanaf +/-100 euro.*

NIEUWTJES

Als je een NAS gaat kopen moet je een aantal keuzes maken. Eén van die keuzes is het aantal bays dat een NAS heeft. Het aantal bays bepaald hoeveel harde schijven je in een NAS kan plaatsen.

Je hebt NAS servers met ruimte voor 1 harde schijf, 2 harde schijven of 4 hardeschijven. Er zijn ook grote NAS server met ruimte voor 8 of wel 10 harde schijven. Dit is voor consumenten niet interessant. De prijs van dit soort NAS servers zijn namelijk erg hoog.

- **Voordelen van 2 of meer bays**

Met meer dan 2 harde schijven in een NAS, is het mogelijk om data op te slaan in RAID. Met RAID kan je je data verdelen over meerdere harde schijven. Op deze manier is je data veiliger opgeslagen. Als namelijk 1 harde schijf kapot gaat. Staat je data nog veilig op de andere harde schijf.

Bij NAS servers met 4 of meer bays, is het mogelijk om verschillende RAID opstellingen te gebruiken. Dan kan je bijvoorbeeld data naar meerdere hardeschijven laten weg schijven voor een hogere snelheid.

Voor thuisgebruik adviseer ik een 2 bay NAS server. Voor zakelijke oplossingen kan je beter kiezen voor minimaal 4 bays, zodat je data te verdelen is over meerdere schijven. En door krachtigere hardware kan je ook meer mensen te gelijk gebruik maken van de NAS. Als thuis gebruiker ben je vaak met 1 of 2 personen tegelijk op de NAS bezig. Heb je een groot gezin, dan is een krachtige NAS met meerde bays aan te raden.

- **1 bays NAS alleen voor kennismaking**

Ga je voor het eerst een NAS kopen en weet je nog niet zeker of dit iets voor jou is. Dan kan je de keuze maken om een goedkope NAS te kopen met maar 1 bay. Je kan dan gebruik maken van alle functies die een NAS heeft. Alleen je data staat maar op 1 harde schijf. Mocht er iets mis gaan met de harde schijf dan ben je al je data kwijt. Net zoals dat zou zijn in een normale computer.

Daarom is het altijd verstandig om een back-up van je belangrijke data te maken dat op je NAS staat. Je kan bijvoorbeeld een externe hardeschijf met USB aan je NAS aansluiten.

André van computerkiezen.nl

*Synology 3622xs+, 12 bays, uitbreidbaar,
kost meer dan 3000*

Alle artikels in dit nummer zijn puur informatief - Besproken software en/of hardware installeren gebeurd op uw eigen verantwoordelijkheid. - Noch de uitgever, noch de redactie, noch de HCCR kunnen aansprakelijk gesteld worden voor eventuele schade en/of gegevensverlies ten gevolge van het installeren van de besproken software en/of hardware.

❁ NIEUWTJES

* Telecomspeler Digi vanaf 2024 in België

Het Roemeense Digi verraste vriend en vijand bij de 5G-spectrumveiling afgelopen zomer. Digi wist voldoende spectrum te bemachtigen voor een nationaal netwerk, en zet dit vanaf 2024 in.

Althans, dat is de verwachting op dit moment. Valentin Popoviciu, topman bij het Romeense Digi, laat in een gesprek met 'De Tijd' weten de lancering niet te willen overhaasten. Het bedrijf zegt aan een aanbod van zowel mobiele- als vaste telecomabonnementen te werken. Voor de mobiele (5G) netwerken wist Digi de voorbije zomer alvast het benodigde mobiele spectrum te vergaren. Hiervoor werd samengewerkt met het Belgische Citymesh, dat een gevestigde orde is in de B2B-telecommarkt.

Waar Citymesh zich op de zakelijke markt richt, opent Digi de aanval op 'telecomgrootmachten' in de Belgische consumentenmarkt: Proximus, Orange en Telenet. Daarbij is het niet van plan door het leven te gaan als underdog maar wil het juist de gevestigde orde uitdagen. Naar eigen zeggen is de provider hiervoor van plan als prijsbreker te fungeren. Hoe de prijsstructuur er exact uit zou komen te zien, laat Popoviciu in het midden.

- **Joint-venture met Citymesh**

Digi staat ondertussen dus in de startblokken om het nationaal dekkend netwerk aan te leggen. Hiervoor werd de joint-venture Insky opgericht in samenwerking met Citymesh. Volgens Digi overziet Insky als joint-venture de infrastructuurwerken voor de aanleg van het mobiele netwerk. Met een netwerk in eigen beheer

kan Digi de kosten van de aanleg en het onderhoud ook lager doen uitvallen dan bij de uitbesteding van zulke taken, dat stelt Citymesh-CEO, Mitch de Geest.

Intussen is nog wel de vraag hoe de Roemeense telecomgigant van plan is om te gaan met zijn aanbod van vaste telecomproducten. Het aanleggen van de benodigde glasvezelinfrastructuur kan flink wat tijd in beslag nemen, zelfs voordat de werken van start gaan; denk daarbij aan de benodigde vergunningen en de aanleg tot in woningen. Ook zou Digi gebruik kunnen maken van bestaande glasvezelinfrastructuur van partijen als Proximus. Daartegenover staat wel dat de exploitatiekosten flink hoger liggen.

"De echte waarde van 5G zit in de industrie. Alles zal verbonden zijn, en daar willen we een belangrijke rol in spelen."

Mitch de Geest, CEO Citymesh

- **"We willen een groot stuk van de taart"**

Welke route Digi voorziet is nog niet duidelijk. Ook is het nog onbekend welk aanbod Digi wil voeren bij de uitrol van zijn netwerk. Kiest het er net als budgetprovider Mobile Vikings voor om geen tv aan zijn pakketten toe te voegen, of lanceert het volwaardige alternatieven voor de vaste thuispakketten van Proximus, Orange en Telenet? Vermoedelijk horen we daar pas tegen de lancering later volgend jaar of in 2024 meer over.

Jeffrey van de Velde, techpulse.be

